

הרב קלמן מאיר בר שליט"א

למהות עין הרע¹

”בן פורת יוסף בן פרת עלי עין”

שתי ברכות בירך יעקב אבינו את יוסף במטבע לשון אחת:
”בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור”².

כפל הלשון הביא את חז”ל לדרוש שראוי יוסף לפרות ולרבות משני טעמים, האחד בן פורת יוסף, על שההשגחה יעדה לו להעמיד י”ב שבטים, והסיבה השניה בן פורת – משום שהוא שלט על העין עת צעדה בנות עלי שור, ומעתה אין עין הרע שולטת בו. ובלשון האור החיים:

”בן פורת יוסף – טעם הכפל הוא לומר כי לבי צדדין ראוי הוא לפרות. האחד, לצד מה שהוא יוסף כאמרם ז”ל: ’ראוי היה יוסף להעמיד י”ב שבטים, והבי’ בן פורת עלי עין, על אשר לא זנה אחרי עיניו ... אעפ”כ רוח הקודש מעידה עליו שלא הביט אוון, כשם שהוא לא הסתכל בהם, כמו כן לא תשלוט עין הרע בו”³.

חז”ל מדגישים, שכיון שיוסף שמר על עיניו מעתה אין עין הרע יכולה לו ולזרעו אחריו, וכן דרשו על ר’ יוחנן שלא חשש מהיזק של עין הרע משום שהוא מזרעו של יוסף.

”רבי יוחנן הווה רגיל דהוה קא אזיל ויתיב אשערי דטבילה, אמר כי סלקן בנות ישראל, ואתיין מטבילה מסתכלן בי, ונהוי להון זרעא דשפירי כוותי, אמרי ליה רבנן: לא קא מסתפי מר מעינא בישא? אמר להו, אנא מזרעא דיוסף קא אתינא, דלא שלטא ביה עינא בישא, דכתיב ’בן פרת יוסף בן פרת עלי עין’ ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין”⁴.

¹ מאמר זה הינו חלק מספר שעתידי לצאת לאור בקרוב.

² בראשית מט, כב.

³ אור החיים שם, ועיין בפירוש הרשב”ם שפירש את הכפילות שכן דרך המקרא לכפול את דבריו, והביא שם מספר פסוקים כדוגמא, אך לעני”ד אין כל הפסוקים דומים לנידון.

⁴ ברכות כ ע”א. ובתרגום: רבי יוחנן היה רגיל לשבת בשערי טבילה אמר כשעולות בנות ישראל ובאות מטבילה חן מסתכלות בי ויהיו להן ילדים יפים כמוני, אמרו לו רבנן לרבי יוחנן, וכי מר אינו מפחד מעין

מבקשים אנו להבין את מהותו וטיבו של עין הרע, וכיצד הוא מזיק שכן היזקו מרובה, עד שאמר רב על עין הרע שהוא שורש כל המחלות.

"והסיר ה' ממך כל חלי, אמר רב זו עין. רב לטעמיה דרב סליק לבי קברי, עבד מאי דעבד, אמר תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ"⁵.

כלומר רב לחש על הקברות וביאר שמיתתם של תשעים ותשע היה בעטיה של עין הרע, כי היא שורש כל המחלות, ומנסים אנו להבין את סיבת היזקו של עין הרע⁶. ומדוע בזרעא דיוסף אין עין הרע שולטת, ומה כוח יש בו אשר מבטל את עצמת עין הרע. זאת ועוד מצאנו בדברי חז"ל שכל אחד יכול לשייך את עצמו לשבט יוסף, ועין הרע לא תזיק בו:

"פתח אידך ואמר, האי מאן דעייל למתא ודחיל מעינא בישא, לנקוט זקפא דידא דימינא בידא דשמאליה, וזקפא דידא דשמאליה בידא דימינייה, ולימא הכי: אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא, שנאמר בן פורת יוסף בן פורת עלי עין אל תקרי עלי עין אלא עולי עין"⁷.

ודברי הגמרא, דברי תימה הם, היאך ישייך אדם את עצמו לשבט יוסף, אם אינו שייך לשבט זה, וממה נפשך אם שייך לשבטו של יוסף, הרי אין עין הרע שולטת בשבט זה.

ואמנם המהרש"א בחידושי אגדות ביאר:

"ויש לומר דהלחש הוא כן, ועוד יש לומר דכל ישראל נקראו ע"ש יוסף דכתיב 'נוהג כצאן יוסף'⁸.

אך תירוץ המהרש"א עדיין מותיר את הקושיא על כנה: אם כל ישראל נקראו ע"ש יוסף, הרי בבני יוסף לא שולטת עין הרע? ורוצים אנו לבאר את יסודה של עין הרע וכיצד יכולה היא להזיק, כפי שנתבאר לנו בבית מדרשה של החסידות.

הרע, אמר להם אני מזרעו של יוסף שאין עין הרע שולטת בהם שכתוב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין – וקרא עולי עין – שהם עולים מעל העין.

⁵ בבא מציעא קז ע"ב.

⁶ ראה מהר"ל חידושי אגדות כאן – שביאר שהאדם הבליט מעלותיו, והוא גרם לקנאה בו, ועיין עוד מהר"ל נתיבות עולם, נתיב עין-טוב, וראה חזון איש חו"מ הערות למסכת ב"ב סימן כא, ובאופן אחר עיין "מכתב מאליהו" ח"ג, עמ' 341, וח"ד עמ' 5. וברצוננו לבאר באופן אחר.

⁷ ברכות כה ע"ב, ובתרגום: מי שנכנס לעיר ומפחד מעין הרע, יאחז גודל יד ימין ביד שמאל, וגודל יד שמאל ביד ימין ויאמר כן: אני פלוני בן פלוני מזרעו של יוסף אני בא, שאין עין הרע שולטת בו.

⁸ מהרש"א חידושי אגדות ברכות שם, וראה בספר 'דבש לפי' להרחי"א (מערכת ע ס"י יט) שכתב כתירוץ השני של המהרש"א שכל ישראל הם בני יוסף, כיוון שיוסף כלכל אותם.

”ונרגן מפריד אלוף”⁹

בספרי החסידות מצינו שכוחה של עין הרע שולט, בשעה שאדם מתפעל ממעלת חברו אם מחכמתו או מעושרו הרב או מיופיו, התפעלות זו פירושה שהוא מנתק את הדבר מאלופו של עולם – משורשו, שהרי לו היה האדם, באותו רגע זוכר ויודע שהקב”ה עושה ובורא הכל לא היה מתפלא כלל, שהרי בורא העולמים ברא הכל ומכוחו נתן לאדם זה מחכמתו ומעושרו - אך כאשר האדם מתפעל מאיש חכם, או עשיר הוא מעצים את כוחו של האדם, ומפרידו משורשו.

הן אמת אילו האדם בעל החכמה והיופי היה דבוק בקב”ה, וזוכר שהכל מאתו יתברך, או-אז לא היה יכול להזיק לו בעל עין הרע, אך כאשר האדם עצמו שוכח שהכל ניתן לו במתנת שמים, והוא עצמו מנתק דבר משורשו, או-אז יכולה לפעול פעולת ראייתו של בעל העין. אמור מעתה, כי היזק עין הרע אינו מתרחש דווקא ע”י רצון להרע ולהזיק, אלא כאשר ההתפעלות מנתקת דבר משורשו. ולכן העצה היעוצה להנצל מעין הרע – לחבר ולקשר כל דבר אל שורשו, וכדבריו של האדמו”ר רבי נפתלי מראפשיץ:

”צריך להאמין שכל העולם כולו ומלואו הם צל ודמיון לעילא מיניה, וצריך לקשר כל דבר בשורשו, למשל ששמעתי בילדותי סגולה מפי האומרים, שמי שרוצה שלא ליתן עין הרע לתינוק יסתכל למעלה. ולדעתי אפשר אמר זאת איזה צדיק בחכמתו, כי עין הרע בא מזה, כאשר אדם רואה איזה דבר נאה, או איזה גדולה בממון או בבנים, או בכל מעלה, והוא מתמיה מאד על מעלתו של זה, אע”פ שמתמיה באהבה זה לזה, אעפ”כ גורם רעה בזה שמתמיה, שהוא מפריד הדבר משורשו. כי אלו היה הרואה חכם ודבוק בהשי”ת לא היה מתמיה כלל, כי מה שייך לתמוה על מידת תפארתו של הקב”ה כביכול, כי זה שהוא רואה, הוא לתפארת ה’, או דמיון לחכמתו יתברך מה שהאציל בצלמו ודמותו, רק צריך לישא למרום עיניו ובה מקשר הדברים לשורשו, וזה עין טובה ולא רעה...”¹⁰.

הוא אשר אמר שלמה בחכמתו ”ונרגן מפריד אלוף – שע”י ריגונו ותרעומותו מפריד ממנו אלופו של עולם”¹¹, שע”י כח הסתכלותו הלא נכונה מפריד ממנו את מקור חיותו, וגורם נזק. ומה נאוו דברי ר’ לוי יצחק מבארדיטשוב שכתב בשם מורו המגיד ממעזירטש:

”שהתורה מלמדת לאדם דרך הנכונה, לעבודתו יתברך שמו, כשהאדם שם בטחונו, באיזה דבר מטובת עולם הזה, הוא מראה כאילו אותו דבר יש לו

⁹ משלי טז, כח.

¹⁰ ”זרע קודש” פרשת ויצא דף כח. וראה בהרחבה בספר ”אוהב ישראל” פרשת פקודי – שמבאר שאע”פ שאין ברכה שורה בדבר מדוד ושקול, ואעפ”כ במלאכת המשכן נעשה הכל עפ”י חשבון, עיי”ש שמבאר הכל בטו”ט.

¹¹ משלי טז, כח – ובפירוש רש”י, שם.

ח"ו כח להפעיל זולת הבורא ברוך הוא, ממילא נפסק מזה הדבר דביקות ושפע של הבורא ברוך הוא. וזה ששמעתי ממורי הגאון בוצינא קדישא המפורסם מוה"ר דוב בער זלה"ה מגיד מישרים דק"ק מעזירטש (פ' ראשית לו) "וימלך וימת" כיון ששם הבטחון באיזה דבר, הוא ממליך אותו הדבר על עצמו, ונפסק הבטחון ממנו יתברך שמו, לכן נגרע פרנסתו ממנו, וזהו "וימת" אך אל ה' לבדו ישום בטחונו, ויבחוץ במעשיו שכל דבר, אין בו כח זולת הבורא ית"ש, אזי מדבק ומקשר כל ענינו בהבורא ית"ש, והוא יתברך שמו מקור כל הברכות ומקור החיים, אזי שורה בכל מעשיו ועניינו כל הברכות והשפע, כי הוא מדבק כל הדברים באין סוף"¹².

מעתה אחר אשר השכלנו להבין את סיבת עין הרע – שמקצץ את הנטיעה משורשה - נפתח לנו צוהר להבין מדוע אין עין הרע שולט בשבטו של יוסף ומדוע יוסף הוא עלי-עין: מעלתו המיוחדת של יוסף הוא שידע לקשר כל דבר לאלוקות. אף בתוככי טומאת מצרים ואליליה לא פסק פומיה מלהזכיר שם שמים בפיו, וגם בשעה שמוציאים אותו מן הבור לפתור את חלום פרעה ופרעה אומר לו "ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו"¹³. וברגע זה שעומד בין לצאת לאור – עולם לבין לחזור שוב לבור האפילה לא שוכח לקשר ולחבר את הכל לאלוקות.

"ויען יוסף את פרעה לאמר: בלעדי, אלקים יענה את שלום פרעה"¹⁴.

וחוזר הוא ומזכיר שוב ושוב את האלקים, ודבריו של יוסף עושים רושם עד שפרעה בעל האידיאולוגיה של "אשר אמר לי יארי ואני עשיתנו"¹⁵ גם הוא שואל ומזכיר שם שמים: "הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו"¹⁶. אף אחר שעולה יוסף לגדולה ונעשה משנה למלך על כל מצרים, הוא אינו שוכח לחבר ולזכור בכל מקום את בורא עולמים, ועת נולדים לו שני בניו קורא הוא להם מנשה ואפרים:

"ויקרא את שם הבכור מנשה, כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי, ואת שם השני קרא אפרים, כי הפרני אלהים בארץ עניי"¹⁷.

נמצא שאין עין הרע יכול לשבטו של יוסף, שכן יוסף, מקשר ומחבר כל דבר לשורש השורשים, אין אצלו הפרדה מהשורש, מי שנושא את ענינו ולבו למעלה כל הימים, אין נזק של עין הרע יכול לפגוע בו. מעתה מתבארים לנו דברי הגמרא בסגולתם לבטל את החשש מעין הרע, שיאמר אני מזרעו של יוסף, אם רוצה אתה שלא להיפגע מעין הרע תלמד מדרכו של יוסף משיטתו ותעשה אותו לרבך – וכל המלמד את בן חבירו תורה,

¹² קדושת לוי – פירושי אגדות, ועיין עוד בספר "אור האמת" – חידושים מהמגיד ממעזירטש דף ל טור ג

ד"ה עיניך בשדה.

¹³ בראשית מא, טו.

¹⁴ בראשית מא, טז.

¹⁵ יחזקאל כט, ג.

¹⁶ בראשית מא, לח.

¹⁷ בראשית מא, נא.

מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו¹⁸ בדרך זו הוא יימנה עם שבטו של יוסף, שכן גם הוא יחבר כל דבר לשורשו כיוסף ותלמידו כבן יחשב. הוא שהגמרא נותנת טעם שלא שלטה עינא בישא ביוסף:

”עין שלא רצתה לזון ממה שאין שלו, אין העין הרע שולטת בו”¹⁹.

ולדברינו יסוד הדברים חד הם, שכן כאשר האדם מבין שכל הטוב מתנת שמים הוא, ונועד למלאכת שמים, והוא מחבר כל דבר למקורו - שוב אינו רוצה לזון עיניו מדבר שאינו שלו. ומבין הוא אל-נכון, שכל אדם מקבל בדייקנות את כליו למלאכת שמים, ואל לו להסתכל בפתחו של חברו. הן כך למדנו בפרשת בלעם:

”וישא בלעם את עיניו, וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים”²⁰.

ופירש רש”י שם:

”ביקש להכניס בהם עין רעה. שכן לשבטיו – ראה כל שבט ושבט שוכן לשבטיו ואינן מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חברו, ותהי עליו רוח אלקים – עלה בלבו שלא יקללם”²¹.

למדנו אפוא, כי בלעם ביקש שתפגע בהם עין הרע, אך מחשבתו הרעה לא יצאה אל הפועל, כי אין אחד מישראל מציץ לאהל חברו. שכן כל אחד מבין שכל אשר ניתן לו הוא מתנת חלקו משמיא, ואל לו להביט בפתח חברו. ובמצב כזה אין עינו הרעה של בלעם יכולה להזיק – ”ותהי עליו רוח אלקים”, בנתיב העין שבו אנו הולכים, מבארים אנו פרשה בחלוקת הארץ.

”עלה לך היערה”

ארץ ישראל נחלקה בגורל, אלעזר הכהן לבוש היה אורים ותומים, וקלפי הגורלות ניצב לפני יהושע. ואלעזר הכהן היה אומר ברוח הקודש, גורל שבט פלוני עולה, ויהושע היה פושט ידו בגורלות, וכן שמו של השבט עולה עמו²². ברם בני שבט יוסף התלוננו בפני יהושע, שאין נחלתם מספיקה להם:

”וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתתי לי נחלת גורל וחבל אחד, ואני עם רב עד אשר כה ברכני ה”²³.

¹⁸ סנהדרין יט ע”ב.

¹⁹ ברכות כ ע”א.

²⁰ במדבר כד, ב.

²¹ רש”י שם.

²² תנחומא פנחס ו.

²³ יהושע יז, יד.

שבט יוסף הלין בפני יהושע שהם "עם רב" מכוח ברכת ה', שכן התרבו הם בארבעים שנה יותר מכל שבט אחר, ועתה מבקשים הם להגדיל את נחלתם. יהושע מציע להם להרחיב את גבול התיישבותם ע"י כריתת היערות:

"ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה, עלה לך היערה, ובראת לך שם בארץ הפרזי והרפאים כי אף לך הר אפרים, ויאמרו בני יוסף לא ימצא לנו ההר ורכב ברזל בכל הכנעני הישב בארץ העמק"²⁴.

ויכוח קשה מתקיים בין בית יוסף ליהושע על הרחבת גבולם, יהושע מייצע להם לכרות את היערות, והם בני שבט יוסף טוענים שהדבר בלתי אפשרי.

אך הגמרא דרשה את עצתו של יהושע, ואת תשובתם של בני יוסף בפנים אחרות:

"ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה' אמר להו: לכו והחבאו עצמכם ביערים שלא תשלוט בכם עין רע. אמרו לו אנן מזרעא דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא, דכתיב 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין"²⁵.

ונפלאות בעינינו דרשת חז"ל. בני יוסף תבעו מיהושע בן נון תוספת נחלה, שכן הם עם רב, ומה יועיל להם שיתחבאו כעת מעין הרע? והאם בגלל כך תספיק להם הנחלה? זאת ועוד, וכי יהושע לא ידע שבבני יוסף אין עין הרע פוגע בהם? הן יהושע עצמו משבט אפרים הוא? אתמהה!²⁶

ברם לדברינו הדברים מתבארים כמין חומר. יהושע אמר להם לשבט יוסף – אחר שראו שהגורל מה' הוא, כי "בחיק יוטל גורל ומה' כל משפטו"²⁷, א"כ מה לכם להלין על מתנת שמים שקיבלתם, הן מעלתכם העיקרית היא שענייכם אינה רוצה לזון ממה שאינה שלכם. ולכן אין עין הרע שולטת בכם, שכן יודעים אתם לחבר כל דבר לשורשו. אולם עתה שמתאווים אתם לחלק ולנחלה שאינה שלכם – שוב עלול לפגוע בכם עין הרע - ועל כן צאו והתחבאו בהר. ורק כאשר בני יוסף משיבים לו אנן מזרעא דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא, הבינו אל-נכון את כוונתו של יהושע, ואכן חזרו לחבר הדבר לשורשו וחזרו בהם מבקשתם לנחלה נוספת.

זהו סוד כוחם של בני יוסף שיודעים לחבר בעינם כל דבר למקור הברכות, וזהו אף סוד נחלתם.

"עז כי יבא שילה"

אחר ארבע עשרה שנה שעשו ישראל בגלגל באו לשילה, ושיכנו שם את אהל מועד.

²⁴ יהושע שם טו-טז.

²⁵ בבא בתרא קיח ע"א. ועיין רשב"ם שם ד"ה צווח ולא אהני. וראה "עין יעקב" – בפירוש עץ יוסף.

²⁶ ראה בזה ב"חנתם סופר" על התורה פרשת ויחי על הפסוק "בן פורת יוסף".

²⁷ משלי טז, לג.

"כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, מנוחה זו שילה, נחלה זו ירושלים"²⁸.

אמנם אין שילה מקום מנוחת עדי עד, אלא רק נחלה לשעה, אבל שעה זו ארכה שלוש מאות שישים ותשע שנים. ברם הבדל הלכתי משמעותי היה קיים בין שילה לירושלים, בשילה קדשים קלים נאכלים בכל הרואה, ובירושלים רק לפני מן החומה. הנמקת ההלכה בהבדל שבין שילה לירושלים מתבססת על מעלתו של יוסף:

"רבי אבהו אמר: אמר קראי בן פרת יוסף בן פרת עלי עין, עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל כמלא עיניה"²⁹.

לדברינו מבארים אנו את הדברים, שכן מי שמחבר כל דבר לאלוקות, אין חומה ומחיצה יכולים לעמוד בפניו, ולכן יכול לאכול גם מחוץ לחומה, ובלבד שעינו ולבו יהיו קשורים לשורש השורשים וכך ניסח את הדברים בעל ה"שפת אמת":

"בן פרת יוסף וכו' עלי עין, דאיתא בגמרא בשילה, חלק יוסף, היה קדשים נאכלין בכל הרואה ע"י שקידש יוסף הצדיק ראות עינו, לכן זכה לזה כאשר הגיד אדוני מו"ז ז"ל. נמצא ע"י שמירת עינו של יוסף הצדיק קידש כל משך ראות העין אף חוץ לחומה, והענין עפ"י מאמר חז"ל, אפילו מחיצה של ברזל אין מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, אמנם כפי החיבה שנמצא בבני ישראל כמו בן לאב, כך מתבטלין כל המחיצות..."³⁰.

עינו הפנימית של יוסף מבטלת את כל המסגרת החיצונית, שכן צמצום הרוח אל תוך גבולות שטח הוא תוצאה של התפיסה החומרית, אך עינו של יוסף המקרבת ומקשרת הכל אל הבורא, היא גורמת לקדש את כל קו האופק של שילה, ומשום כך נאכלים שם קדשים קלים בכל הרואה.

אמנם בנבואת העתיד מתבשרים אנו, כי גם ירושלים תאמץ את שיטת שילה, שכן לעת"ל עת "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא"³¹ והכל ייראו את ה' לבדו או-אז גם ירושלים תצא מחוץ לחומותיה:

"אמר ר' חנינא בר פפא, ביקש הקב"ה לתת את ירושלים במידה, שנאמר "ואמר אנה אתה הולך ויאמר אלי למוד את ירושלים לראות כמה רחבה וכמה ארכה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, הרבה כרכים בראת בעולמך של אומות העולם, ולא נתת מידת ארכן ומידת רחבן, ירושלים ששמך בתוכך ומקדשך בתוכה וצדיקים בתוכה, אתה נותן בה מידה? מיד

²⁸ זבחים קיט ע"א וראה מגילה י ע"א.

²⁹ זבחים קיח ע"ב.

³⁰ שפת אמת ויחי תרל"ח ד"ה בן, וראה עוד שפת אמת, ויקהל תרנ"ד, ד"ה אלה וד"ה בפסוק.

³¹ ישעיהו ב, יא.

וַיֹּאמֶר אֵלַי רוּחַ דָּבָר אֶל הַנֶּעֱר הַלֵּז לֵאמֹר פְּרֹזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם מְרֹב אָדָם
וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ³².

ביקש הקב"ה לתת את ירושלים במידה, אולם מובטחים אנו בנבואת העתיד
ש"פרזות תשב ירושלים" שכן יסודותיו של יוסף שהוטבעו בשילה, יקבעו נחלה גם
בירושלים העתידיה, ואף ירושלים תתרומם מעל למחיצות.

בברכת יעקב ליהודה בנו מזכיר הוא את שילה: "לא יסור שבט מיהודה ומחקה מבין
רגליו, עד כי יבא שילה ולו יקחת עמים"³³.

פסוק זה שימש אסמכתא לדרשת חז"ל, כי שילה הוא שמו של מלך המשיח: "משיח
מה שמו דבי רבי שילה אמרי: שילה שמו שנאמר 'עד כי יבא שילה'³⁴."

משמעות השם שילה כשמו של מלך המשיח הוא גם מאפיינו של מעלת יוסף,
שתפקידו יהיה לקשר כל דבר לשורשו, ואת כל העמים לקב"ה - "ולו יקחת עמים".
"שעתידין אומות העולם להביא דורון למלך המשיח, וכן הוא אומר 'עד כי יבא שילה'
שי-לן"³⁵.

בשורתו של יוסף עתידה לפרוש את כנפיה על תבל ומלואה.

---

³² בַּא בְּתָרָא עַה ע"א.

³³ בְּרֵאשִׁית מֵט, ד.

³⁴ סְנֵה דְרִין צַח ע"ב.

³⁵ יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי ח"ב רְמוֹז ת"כ.